

“No n’hi ha prou amb reciclar. Ni amb comprar aliments biològics. Ni amb canviar les bombetes... Aquestes passes són necessàries però insuficients, perquè el què realment hem de canviar és la nostra manera de pensar.

Jim Merkel. Autor del llibre “Simplicidad radical”

Sostenibilitat i disseny: La transformació de les cultures: el pas del consumisme a la sostenibilitat

L'estat del món és un informe anual que publica el Worldwatch Institute en què s'analitzen indicadors ambientals que donen una idea de l'estat de salut del planeta. L'informe el publica en català el Centre UNESCO de Catalunya des de fa disset anys, amb la col·laboració del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) des de l'any 2003.

L'informe del 2010 ens proposa reflexionar sobre el consumisme que ha arrelat en la cultura al llarg dels darrers cinquanta anys i que ha comportat un increment inexorable de la demanda de recursos i de la producció de residus. Tanmateix, l'informe assenyala que si transformem a voluntat les nostres cultures perquè girin al voltant de la sostenibilitat, no tan sols evitem maldre els sistemes ecològics, sinó que també podrem donar pas a una era de sostenibilitat, una era que permeti a tota la població viure bé i alhora protegir i fins i tot recuperar la Terra. En el mateix informe, diversos investigadors i professionals de renom ens expliquen com podem utilitzar les principals institucions del món per reorientar les cultures cap a la sostenibilitat. Cal un canvi que permeti superar la cultura del consumisme si volem evitar el col·lapse ecològic. Les claus del canvi passen per sis agents culturals: l'educació, les empreses, els mitjans de comunicació, els governs, les tradicions i els moviments socials.

L'informe anual del Worldwatch Institute, L'estat del món 2010, conclou que sense un canvi cultural deliberat, que valori la sostenibilitat per sobre del consumisme, ni el compromís dels governs, ni els avenços tecnològics seran suficients per salvar la humanitat d'uns riscos ambientals i climàtics inacceptablement perillosos. Mentre les cultures segueixin centrades en el consumisme i en el creixement, l'abast dels canvis polítics i tecnològics serà limitat. Per prosperar en el futur de forma prolongada, les societats humanes hauran de canviar la seva cultura, de manera que la sostenibilitat es converteixi en norma i el consum excessiu en tabú.

El 2006 es van consumir béns i serveis per un import de 30,5 bilions de dòlars, un 28% més que 10 anys abans. Aquest increment del consum ha portat a un augment espectacular en l'extracció de recursos: actualment en el món s'extreu diàriament l'equivalent a 112 gratacles com l'Empire State. Els 60 autors de l'informe descriuen desenes d'esforços innovadors i estratègies per reorientar les cultures, que van des d'eliminar deliberadament determinades opcions de l'oferta de què disposen els consumidors, fins a aprofitar el poder de les institucions religioses i els rituals per interioritzar els valors de la sostenibilitat. Aquest informe revisa les institucions que conformen els sistemes culturals. En el canvi cultural cap al consumisme, les empreses hi han tingut un paper primordial, han fet que cada vegada semblés més “natural” utilitzar tota una gamma de productes que consumeixen gran quantitat de recursos, com l'aigua embotellada, el menjar ràpid, els cotxes, els articles de paper d'un sol ús i fins i tot els animals de companyia. També els governs han fomentat el consumisme com a eix de les seves polítiques, transformant-lo sovint en sinònim de benestar i creació d'ocupació. A mesura que s'accelerava la recessió el 2009, els governs dels països rics van injectar 2,8 bilions de dòlars en les economies nacionals per estimular el creixement, però només un petit percentatge d'aquestes inversions es va destinar a iniciatives ecològiques.

En l'actualitat, fa falta un canvi deliberat, que ja està arrelant gràcies a una sèrie de pioners culturals. Els mateixos que estan començant a utilitzar els sis agents culturals claus per reorientar les cultures d'arreu del món cap a la sostenibilitat. Les paraules del president de l'Institut Worldwatch, Christopher Flavin, apunten la possibilitat que l'actual crisi pugui ser un punt d'inflexió que canviï el rumb emprès en els últims segles.

Font: Sostenible.cat (06/04/2010)

Avís important: a partir del proper número, el butlletí IND... disposarà de la seva versió en format digital. A mig termini, l'objectiu és que aquest format substitueixi per complet la versió en paper. Amb aquesta finalitat, us convidem a que ens comuniquem, si ho desitgeu, l'adreça de correu electrònic a on voleu que us arribi l'edició mensual. Us podeu posar en contacte amb nosaltres a través de l'adreça info@indicis.org o el telèfon 661 972 845. Així mateix, us recordem que estem a la vostra disposició per qualsevol dubte o suggeriment.

ESDi al dia

L'ESDi iniciarà els estudis de disseny en horari nocturn. Aquesta formació, especialment adreçada a persones majors de 25 anys, es desenvoluparà paral·lelament a les instal·lacions que l'ESDi disposa a Sabadell i a les aules de proximitat de Barcelona al Passeig de Gràcia, i els horaris s'organitzaran amb un elevat grau de flexibilitat.

Els alumnes de l'ESDi graven el nou videoclip d'Els Pets. Els Pets han escollit l'ESDi per filmar el 1er videoclip del seu nou disc “Fràgil”. Els encarregats de fer tot el muntatge han estat els alumnes que participaven en les jornades Break & Creativity que anualment s'organitzen a l'escola.

Les exalumnes Cati Serrà i Elena Gallego guanyadores del Concurs de Moda CREAMODA. celebrat al Bilbao Exhibition Centre, el diumenge 9 de maig, presentant les creacions d'un total de 79 joves dissenyadors davant un jurat de prestigi format per professionals de la moda i mitjans de comunicació.

Un llibre

La nostra opció

Gore, A.I. (2010) Ed. Edicions 62.

Guardonat el 2007 amb el Premi Nobel de la Pau per la seva tasca i el seu compromís amb el medi ambient, Al Gore continua amb la seva missió de definir les qüestions urgents que hem d'afrontar. “La nostra opció” apel·la a tots aquells que estan disposats a lluitar per trobar solucions a la crisi mundial del canvi climàtic. Després d'Una veritat incòmoda (Edicions 62-Gedisa, 2007), a “La nostra opció” Al Gore ens ofereix una guia completa per entendre i solucionar la crisi climàtica i planteja un pla d'acció global. Per poder salvar el clima, cal dur a terme accions decidides que han de ser els fonaments de noves polítiques internacionals dirigides a l'estimulació del progrés econòmic sostenible. Dividit en tres parts on es defineixen les dimensions exactes de la crisi climàtica, els pilars bàsics d'acció i com dur a terme aquest pla, el llibre es tanca amb una crida a l'acció global basada en el proverbi africà: “Si vols anar ràpid, ves sol. Si vols anar lluny, ves amb algú.” Transcendent el proverbi, Al Gore diu: “Anem lluny, ràpidament”.

INDICIS
Fundació Sostenibilitat i Canvi Climàtic

Marquès de Comillas, 83-85 · 08202 Sabadell (Barcelona)
Tel. 661 972 845 Fax 93 726 33 69 · info@indicis.org · www.indicis.org

Notícies destacades

"Barcelona ha de plantejar-se un nou model de mobilitat"

Salvador Rueda, director de l'Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona

Revista Educació i Sostenibilitat, núm. 4.

Com definiria una "ciutat sostenible"?

En primer lloc definiria una ciutat "més" sostenible. Seria aquella ciutat capaç d'aconseguir el grau de complexitat organitzativa màxim amb un consum de recursos mínim.

En quin punt es troba el desenvolupament del trànsit de Barcelona cap a la sostenibilitat respecte als reptes plantejats en l'Agenda 21 de la ciutat?

Encara és una assignatura pendent, no s'ha abordat des del punt de vista de la sostenibilitat. Actualment, la ciutat supera els nivells de contaminació legiscats i això obligarà a plantejar un nou model de mobilitat. Per exemple, ha de passar per una transformació profunda dels sistemes de transport públic i per una aposta definida per desenvolupar les xarxes de bicicletes.

Des de l'exposició que es va fer al CCCB l'any 1998, "La ciutat sostenible", quins avanços hi ha hagut?

Actualment s'estan definint nous models en relació amb una nova idea de biodiversitat per poder definir un nou tipus d'urbanisme. També es necessita una nova visió per transformar organitzativament les institucions. En un temps prudencial, trobarem instruments per desenvolupar experiències globals en una ciutat.

Com podem saber quin és el grau de complexitat d'una ciutat?

Hem desenvolupat una tecnologia per llegir les ciutats que ens permet obtenir un codi genètic on s'observa el grau de complexitat dels teixits urbans.

El concepte de "codi genètic" en els sistemes urbans, com podrà ajudar en la construcció de la cultura urbana sostenible?

Necessitem desenvolupar noves àrees d'oportunitats que permetin posicionar la ciutat en un escenari competitiu basat en la informació i no en el consum de recursos.

Actualment, les organitzacions (les activitats) són les que atresoren el coneixement i les que poden oferir una nova estratègia. Hauríem d'augmentar la complexitat al màxim per posicionar-nos millor i tenir la màxima quantitat possible d'activitats extremes en coneixement.

Com ha de canviar la cultura actual que retroalimenta el model insostenible?

Pretenem la cooperació, les sinèrgies, la solidaritat com a elements clau. Però per aconseguir-les necessitem una visió del món que tingui en compte l'entorn, on allò que importi sigui la solució i no la complexitat.

Hauríem de deixar d'educar en l'especialitat i passar a educar en la complexitat i la transdisciplinarietat, per aconseguir especialistes que coneguin l'escenari on es desenvoluparan. Això ho proporciona l'ecologia; per aquest motiu nosaltres treballem en ecologia urbana.

Quines prioritats donaries a les entitats educatives de Barcelona, tant a les universitats, com als instituts i les escoles?

Seguint en l'argument anterior, seria del parer de modificar el marc actual de l'educació. En aquest moment, tenim un greu problema, l'especialització comporta unes disfuncions més grans que les solucions que són capaços de donar els especialistes.

Per poder abordar la insostenibilitat, la manera actual d'abordar el món, és incompatible. Quan hi hagi una catàstrofe, esperem que l'educació ens ajudi a acomodar-nos-hi. Però no per canviar res, aquest és el problema.

El model actual de turisme a Barcelona pot arribar a ser sostenible?

El tema de la sostenibilitat o insostenibilitat és molt relatiu, perquè sense que hi hagi una explotació del sistema no hi ha vida. Es tracta de conèixer quin és el grau d'explotació possible a què podem sotmetre els sistemes de manera que se'n garanteixi la renovabilitat en el temps.

La capacitat de la ciutat pel turisme és molt elevada, però hem superat els límits. Hem desvirtuat l'esperit propi de la ciutat i la relació dels que hi viuen de manera quotidiana. Quan això passa s'ha de descentralitzar el turisme i establir límits determinats que impedeixin aglomeracions.

El turisme és bo però s'ha de controlar. Porta gent nova, és una injecció econòmica... Però si hi ha molts turistes, hi ha més carteristes, la pudor dels carrers augmenta, els preus puguen... Tot està lligat a la sobreexplotació.

El problema del turista és que ve per un interès molt determinat, la resta no li interessa. I altre cop s'apliquen les finestres de la consciència de cadascú.

28/12/2009 - L'energia eòlica superà el carbó en cobertura de la demanda elèctrica durant l'any 2009. Les emissions de CO2 del sector energètic es reduïren un 15,5% respecte al 2008, degut al descens del consum elèctric, l'increment d'energies renovables i el menor ús de carbó. [SOSTENIBLE](#)

11/03/2010 - Sabadell presenta l'Informe de Sostenibilitat 2009, un document que recull l'avaluació estratègica i quantitativa del procés d'Agenda 21 Local Sabadell Sostenible i que presenta els avenços més destacats i mostra l'evolució dels 17 indicadors principals de la ciutat pel que fa a l'Agenda 21. D'aquest informe, destaca el salt qualitatiu de la utilització d'aigües residuals, l'evolució molt positiva de la recollida selectiva de residus, que duplica el seu percentatge; i la producció local d'energies renovables, que es multiplica per set pel mateix període de cinc anys. [A.J. SABADELL](#)

30/04/2010 - Segons l'Observatori de la Sostenibilitat a Espanya (OSE), a l'Estat hi ha més de mig milió de empleats en ocupació verda, i representa un 2,62% de la població activa. L'augment d'aquest tipus d'ocupació ha estat d'un 235% en la darrera dècada. Els principals sectors corresponen a la gestió i tractament de residus i a les energies renovables. [INFOAMBIENTAL](#)

Disseny sostenible

Botes amb menys petjada ecològica

La nova col·lecció de Timberland, Earthkeepers 2.0, inclou més de 40 estils de calçat que té en compte paràmetres ambientals, oferint una qualitat i un disseny contemporani alhora que usa productes reciclats i reciclables. Per això, Timberland va rebre la medalla d'argent LWG.

Pràcticament el 80% de la bota pot ser reciclat i/o reutilitzat. Així, la pell o el cuir és renovat i pot ser usat de nou, els forros -que es fan de PET reciclat d'ampolles de plàstic- pot ser reciclat, així com les parts de polièster. Les peces metàl·liques també poden ser reutilitzades en nous parells de botes. La sola també és reciclada i reciclable. Aquesta sola està feta de cautxú procedent en un 42% de pneumàtics triturats, gràcies a la tecnologia de la companyia Green Rubber, que utilitza aquesta goma reciclada en un ampli assortit de productes esportius, industrials i per l'automòbil.

La reciclabilitat del producte no tindria cap sentit si aquest no permetés la separació de les peces diferents, un cop el producte arriba al final de la seva vida útil. En aquest cas, els dissenyadors de Timberland han tingut en compte això i quan l'usuari vol desfer-se'n del seu parell de botes vell, l'únic que ha de fer és portar-les a la botiga, on seran recollides i completament desmuntades de manera fàcil per poder aprofitar totes les peces i materials possibles, realimentant el procés productiu i reduint l'explotació de recursos naturals.

Propers esdeveniments

28-30/05/2010 - Resilient Cities 2010. BONN (ALEMANYA). L'ICLEI (Local Governments for Sustainability), la ciutat de Bonn i el World Mayors Council on Climate Change organitzen el primer fòrum global sobre la capacitat de recuperació urbana i d'adaptació al canvi climàtic, un esdeveniment on compartir els avenços científics i conèixer els programes d'acció de diverses ciutats.

1-6/06/2010 - 17è Festival Internacional de Cinema Mediambiental (FICMA). BARCELONA. El FICMA és el festival de cinema de medi ambient amb més edicions celebrades a Europa. Amb l'objectiu d'educar, sensibilitzar i denunciar, a més d'entretenir, el festival s'ha convertit en referència internacional.

05/06/2010 - EMAS al carrer. BARCELONA. Jornada de caràcter festiu per donar a conèixer al públic en general què és l'EMAS i el que significa per a les diferents organitzacions que ho tenen implantat.

06/06/2010 - 2ª Trobada Internacional d'Amics dels Arbres. CÀCERES. La cita, organitzada per Maderas Nobles de la Sierra de Segura, es vol convertir en el motor de la mobilització social contra el canvi climàtic a través de l'arbre. Per a això, compta amb la presència de personalitats d'abast mundial quant a divulgació científica, ecologia o activisme.